

ЕВРОПЕЙСКА
СМЕТНА
ПАЛАТА

Реч
8 октомври 2026 г.

Реч на Тони Мърфи — Председател на Европейската сметна палата

**Представяне на Годишния доклад на Европейската
сметна палата за 2025 г.**

**Комисия по бюджетен контрол на Европейския
парламент**

8 октомври 2026 г.

Предимство има устното изложение на речта.

Уважаеми г-н Председател на Комисията по бюджетен контрол,

Уважаеми членове на Комисията по бюджетен контрол,

Уважаеми г-н Комисар,

За мен е удоволствие да се обърна днес към Вашата комисия и да представя основните констатации и послания от Годишния доклад на Европейската сметна палата за 2025 г. И тази година с мен е моят уважаван колега Ян Грегор, който отговаря за одитната дейност и изготвянето на Годишния доклад.

Годишният доклад на Европейската сметна палата е нашата най-важна публикация. С него са ангажирани около 50 % от ресурсите на ЕСП и той представлява значителна инвестиция на време, експертен опит и усилия от страна на нашите служители и членове.

В Годишния доклад се съдържа важна информация за бюджета на ЕС и неговите различни области на политика. При извършването на одити на съответствието и изпълнението ЕСП идентифицира рискове, споделя поуки и отправя практически препоръки. Нашите независими оценки имат за цел да подпомогнат Европейския парламент и другите институции на ЕС в ролята им на съзакондатели и органи, отговорни за вземането на решения, както и да допринесат за предоставянето на по-голяма увереност, че публичните средства се управляват добре и се изразходват в съответствие с правилата, а взетите решения се основават на надеждни доказателства.

С текущите в момента преговори по следващата многогодишна финансова рамка (МФР) се оформя едно важно решение.

Това не е просто дискусия за размера на следващия бюджет на ЕС, а за това как този бюджет ще бъде финансиран, изпълняван и проверяван и дали ще бъде в състояние да отговори на очакванията, които му се възлагат.

Ето защо констатациите и препоръките на ЕСП са от особено значение в настоящия момент. Нашият Годишен доклад не представя само оценка на изпълнението на текущия бюджет, той посочва и някои изводи за разработването на следващия.

Днес ще представя основните констатации от Годишния доклад за 2025 г., заедно с някои заключения от дейността на ЕСП в последно време. Наред с това искам да наблегна върху значението на тези констатации за следващата МФР.

Основни изводи от Годишния доклад на ЕСП за 2025 г.?

ЕСП изразява становище без резерви относно отчетите на ЕС за 2025 г., тъй като те отразяват вярно неговото финансово състояние. Въпреки това ЕСП обръща внимание на обстоятелството, че Комисията е преминала към нова финансова информационна система, което е довело до счетоводни грешки, изискващи ръчни корекции и равняване, както и допълнителни проверки от одиторите.

Отбелязваме и различното третиране на заемите в бюджета на ЕС в сравнение с финансовите отчети на ЕС. Резултатът от това е излишък в бюджета, но дефицит или отрицателен икономически резултат за годината в отчетите.

И тази година становището на ЕСП относно приходите е без резерви, тъй като в тази област не беше установено съществено ниво на грешки. Както и в предходни години, становището на ЕСП не обхваща сумите, свързани със занижени или укрити мита и данъци, тъй като се основава само на докладваните данни.

По отношение на разходите, дългосрочният бюджет на ЕС включва както традиционни разходи по многогодишната финансова рамка, така и финансиране по линия на NextGenerationEU. Финансирането по NGEU се отпуска предимно по Механизма за възстановяване и устойчивост — МВУ, който следва модел на администриране, различен от този на МФР, и се основава на постигането на определени междинни етапи и цели.

Ето защо ЕСП отново изразява две отделни становища относно редовността на разходите за 2025 г. — едно за традиционните разходи от бюджета на ЕС и друго за МВУ.

Да разгледаме най-напред традиционните разходи от бюджета на ЕС.

През 2025 г. изчисленият от ЕСП процент грешки се е увеличил до 3,8 % в сравнение с 3,6 % през 2024 г. Това е над определеното от ЕСП ниво на същественост. Грешките са значителни и широко разпространени, поради което за седма поредна година ЕСП изразява отрицателно становище относно бюджетните разходи на ЕС.

Изчисленият процент грешки не е показател за нивото на измамите, неефективността или разхищението на средства. Това е приблизителна оценка на сумата, която не е била разходвана в съответствие с правилата на ЕС и националните правила.

Одитът на ЕСП обхваща разходи от общия бюджет на стойност 130,8 млрд. евро. Най-голям дял в изчисленото от ЕСП ниво на грешки има функция „Природни

ресурси и околна среда“, при която изчисленият процент грешки е 3,9 % (2,6 % през 2024 г.). **Над 95 %** от разходите в тази област **попадат в обхвата на общата селскостопанска политика**, като грешките варират от декларирането на недопустими земи до неправилното изчисляване на правата за получаване на плащане. За област „Сближаване, устойчивост и ценности“ процентът грешки се изчислява на 6,6 % (5,7 % през 2024 г.). Вzeti заедно, тези две разходни области представляват почти две трети от разходите, одитирани от ЕСП.

Най-често срещаните грешки, установени в бюджета на ЕС, са свързани с допустимостта — недопустими разходи, проекти, дейности или бенефициенти. Към тях се добавят нарушенията на процедурите за обществени поръчки и отпускане на безвъзмездна финансова помощ, както и липсващата подкрепяща документация.

Какво означават тези констатации за следващата МФР?

Изводът за традиционните бюджетни разходи на ЕС е ясен: процентът грешки остава над прага на същественост, а самите грешки са както значителни, така и широко разпространени.

Двете най-значими области, които допринасят за нивото на грешки, са общата селскостопанска политика (ОСП) и политиката на сближаване.

Констатациите на ЕСП показват неспазване на правилата на ЕС и националните правила, както и факта, че съществуващите рамки за контрол не са достатъчно ефективни. Те също така показват, че все още не можем да разчитаме изцяло на работата на националните органи.

ЕСП събра обширни доказателства, които значително намаляват надеждността на тяхната работа и ограничават степента, в която може да се разчита на нея, в т.ч. множество грешки, които е трябвало да бъдат открити от тези органи, но това не се е случило.

В същото време ЕСП признава, че много национални одитни органи имат значително натоварване и са изправени пред постоянни предизвикателства, свързани с капацитета.

Новите предложения за МФР ще възложат на органите на държавите членки по-голяма отговорност за управлението и предоставянето на увереност по отношение на средствата на ЕС, въпреки че работата на настоящите органи и системи за осигуряване на увереност все още не може да се използва в необходимата степен.

Обединяването на общата селскостопанска политика (ОСП) и политиката на сближаване в рамките на единен европейски фонд с цел постигане на опростяване и гъвкавост вероятно ще измести административната тежест от Комисията към държавите членки и бенефициентите и ще увеличи риска от грешки.

По-голямата гъвкавост обаче не трябва да бъде за сметка на предвидимостта. Опростяването следва да намали ненужната административна тежест, а не просто да я прехвърли на друго място, и не трябва да отслабва отчетността.

Механизъм за възстановяване и устойчивост

Моделът на изпълнение на Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ) се различава от този, приложим за традиционния бюджет. Плащанията зависят от изпълнението на ключови етапи и цели и следват модел на финансиране, което не е обвързано с разходите. Те не се основават на действителните разходи и спазването на правилата на ЕС и националните правила. Следователно резултатите от МВУ не са сравними с тези от традиционните бюджетни разходи и поради това ЕСП изготвя отделно одитно становище.

Тъй като се очаква новата МФР до голяма степен да отразява модела на МВУ, констатациите на ЕСП са от решаващо значение. Те подчертават значителни слабости, които не трябва да се повтарят.

През 2025 г. разходите по МВУ са в размер на 45,4 млрд. евро. При плащанията към девет държави членки ЕСП установи случаи на незадоволително изпълнение на ключови етапи и цели, както и проблеми, свързани с двойно финансиране и с периода на допустимост по МВУ.

Бяха установени и слабости в самото определяне на ключовите етапи и целите, пропуски в мониторинга от страна на Комисията и продължаващи недостатъци по отношение на надеждността на системите за контрол, използвани от държавите членки. На тази основа ЕСП изразява становище с резерви относно разходите по МВУ.

ЕСП установи, че в някои случаи договорените по-рано ключови етапи и цели са били преразгледани по начин, който изисква по-малко резултати в сравнение с тези, заложили от държавите членки в първоначалните им планове за възстановяване.

Особено тревожно е, че някои изменения са били представени едва след подаването на първоначалните искания за плащане и докато Комисията все още ги е разглеждала.

Тези промени впоследствие са били приети преди одобряването на окончателните плащания, като по този начин планираните резултати са били приведени в съответствие с действително постигнатото, а не с първоначално договореното, и не са се отразили върху размера на съответното плащане. В много случаи не са били представени обективни или убедителни причини, които да обосноват измененията.

Това отслабва връзката между финансирането и изпълнението и създава риск държавите членки да получават средства дори когато постигнатите резултати не съответстват на планираното.

Крайният срок за подаване на последните искания за плащане на държавите членки по МВУ беше 30 септември. За да се спази този срок, през септември са подадени 21 искания, като само на 29-и и 30-и септември са подадени по 8 искания. Комисията трябва да обработи около 90 млрд. евро до края на 2026 г. Това създава непосредствен риск.

Нашият опит показва, че натискът за разходване на средства в края на даден бюджетен период може да доведе до увеличаване на плащанията, които не отговарят на правилата, и да насърчи подбора на проекти с по-ниско качество или с намален мащаб, което в крайна сметка ще доведе до неефективно използване на средствата на ЕС.

Какво означава това за следващата МФР

Трябва да се поучим от опита, извлечен от изпълнението на МВУ. Ако ЕС премине към модел на финансиране, който е обвързан с резултатите от изпълнението, а не с действително извършените разходи, той трябва да гарантира, че предвидените ключови етапи и цели са надеждни, ясно определени, обективно измерими и пряко свързани с резултатите, които трябва да бъдат постигнати. Информацията за изпълнението трябва също така да бъде надеждна, прозрачна и да подлежи на независима проверка.

Оценката на ЕСП е, че предложената рамка за изпълнение не е достатъчно добре разработена. Моделът ѝ не дава възможност да се измери какво постигат разходите на ЕС или какво в крайна сметка получават гражданите на ЕС в замяна на парите си.

Дълг и бъдещи бюджети

Предложението на Комисията за бюджета на ЕС за периода 2028—2034 г. възлиза на близо 2 трлн. евро, или приблизително 1,26 % от БНД на ЕС. В рамките на този бюджет 0,11 % от БНД са предназначени единствено за обслужване на дълга, свързан с инструмента NextGenerationEU.

Заетите от ЕС средства може да достигнат 1 трлн. евро до 2027 г., като NGEU има основен принос за това. Същевременно в предложението си за следващата МФР Комисията предлага фиксирана годишна сума от 24 млрд. евро (по текущи цени) за погасяване както на лихвите, така и на главницата по заемите. Само разходите за лихви, свързани с безвъзмездната подкрепа по NGEU за периода 2028—2034 г., вероятно ще бъдат в размер на близо 93 млрд. евро.

Предложенията на Комисията за следващия бюджет позволяват и значителни нови заеми, включително 150 млрд. евро за планове за национално и регионално партньорство (ПНРП) на държавите членки, до 100 млрд. евро за допълнителна подкрепа за Украйна, както и потенциално използване на финансиране по инструмент за реагиране на тежки кризи в размер до 395 млрд. евро.

Важно е също така да се отбележи, че общият предложен бюджет на МФР възлиза на 2 трлн. евро, но това зависи от реализирането на потенциалните нови потоци от приходи, които представляват около 20 % от предложения бюджет.

Генералното послание на ЕСП е за предпазливост: ако тези нови приходни потоци не бъдат одобрени и не се реализират според очакванията, бюджетът на ЕС може да се сблъска със значителен недостиг на средства.

Това ще изисква или по-големи вноски от държавите членки, намаляване на общата амбициозност на бюджета, допълнителни заеми или разсрочване на съществуващия дълг.

Освен това планираните значителни заеми биха могли да изложат държавите членки на допълнителни финансови задължения в момент, когато националните бюджети вече са подложени на значителен натиск.

Заклучение

В заключение, за подобряване на управлението и усвояването на средствата от ЕС е от съществено значение да бъдат взети предвид констатациите и недостатъците, посочени в Годишния доклад на ЕСП. Това е особено важно в контекста на текущата МФР, при която усвояването на средствата при споделено управление към момента е само около 30 %.

Амбициозните бюджети обаче изискват също толкова амбициозни защитни мерки. Ако в бъдеще ЕС премине към модел на финансиране, което не е обвързано с разходите, а се базира на изпълнението на ключови етапи и цели, трябва да се извлекат поуки от досегашния опит и да се засили отчетността и прозрачността в цялата система.

Успехът не трябва да се измерва просто с по-малко правила или по-голяма гъвкавост, а с това дали гражданите виждат по-добри резултати, дали публичните средства постигат по-голямо въздействие и дали доверието в европейския проект се засилва.

И накрая, бих искал да завърша с благодарности към служителите и членовете на ЕСП. Тяхната ангажираност, експертен опит и внимателна работа са в основата на качеството на настоящия Годишен доклад и имат съществен принос за засилването на ролята и мисията на ЕСП.

Благодаря Ви за вниманието.